

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

16.12.2025

Сарсак-Умга авылы

№ 18

«2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Сарсак-Умга авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау " муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Сарсак-Умга авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясы, Россия Федерациясе Жир кодексының 11,13 статьялары нигезендә, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 2004 елның 28 июлендә кабул ителгән 45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Сарсак-Умга авыл жирлеге башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Сарсак-Умга авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау» муниципаль программасын расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының «Сарсак-Умга авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге мәгълүмат стендында халыкка житкерергә, Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга (<https://pravo.tatarstan.ru>), Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә. Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында Әгерже муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга (<https://agryz.tatarstan.ru>).

3. Әлеге карар 2026 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Әгерже муниципаль районы
Сарсак-Умга авыл жирлеге
башкарма комитеты житәкчесе

Т.С.Николаева

Татарстан Республикасы
Әгерҗе муниципаль районы
Сарсак-Умга авыл җирлеген
Башкарма комитетның
2025елның 16 декабрендә кабул ителгән
18нче номерлы карары белән
расланды

**"2026-2028 елларга Татарстан Республикасы
Әгерҗе муниципаль районының Сарсак-Умга авыл җирлеген
җирләреннән файдалану һәм аларны саклау»
муниципаль программасы**

2025г.

2026-2028 елларга
Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының
Сарсак-Умга авыл җирлегенә территориясендә
җирләрдән файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль
программасының паспорты

Программаны эшләү өчен нигез	Россия Федерациясенең Җир кодексы, Россия Федерациясенең Бюджет Кодексы
Заказчы	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Сарсак-Умга авыл җирлегенә башкарма комитеты
Программаны төп эшләүче	Сарсак-Умга авыл җирлегенә башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Сарсак-Умга авыл җирлегенә җирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану чараларын гамәлгә ашыру
Программаны билгеләү	Сарсак-Умга авыл җирлегенә җирләрен саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны гамәлгә ашыру вакыты	2026-2028 еллар
Көтелгән нәтиҗәләр	Җирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану, бозылган җирләрен торгызу, халыкның экологик иминлеген һәм аның тормыш сыйфатын арттыру өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру
Программаны гамәлгә ашыруга контроль	Сарсак-Умга авыл җирлегенә башкарма комитеты, Сарсак-Умга авыл җирлегенә башкарма комитеты җитәкчесе
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Җир биләүчеләрнең һәм алардан файдаланучыларның җирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану эшчәнлеген координацияләү Сарсак-Умга авыл җирлегенә башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла. Программаны төгәлләштерү кирәк булган саен үткәрелә
Финансирование чыганагы	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты акчалары, оешмалар акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла
Финансирование күләме	Авыл җирлегенә бюджеты 2026 ел - 3000 сум. 2027 ел – 3000 сум. 2028 ел – 3000 сум

1. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсеннәң хәзерге торышына характеристика һәм төп проблемалар.

Әйләнә-тирә мохитнәң мөһим өлеше булган жирне куллану башка табигый объектлар - хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыклары белән бәйле. Жирдән файдаланмыйча һәм аны сакламыйча башка табигый ресурсларны куллану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык тиз арада яки якин киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жирнәң өске катламы - туфракның җимерелүенә, аның химик һәм радиоактив пычрануына гына түгел, ә бөтен табигый комплекста экологик начарлануга китерәчәк.

«2026-2028 елларга Әгерҗе муниципаль районының Сарсак-Умга авыл җирлегендә җирләрдән файдалану һәм саклау» муниципаль программасы (алга таба – Программа) икътисадны ныгыту файдасына дәүләт сәясәтен тормышка ашыруны тәмин итүче җирләрдән файдалану һәм саклау өчен уңайлы шартлар тудыруга юнәлдерелгән.

Жир фондын зур күләмдә төрле максатларда файдалану әйләнә-тирә мохитның барлык экосистема буыннарының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр сала. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә, экосистеманың берәр буынының дәрәҗәсез бозу, ул урман, хайваннар дөньясы, жир булсынмы, дисбаланска һәм экосистеманың бөтенлеген бозуга китерә.

Жирне рациональ кулланмау, аңа үз файданы гына күздә тотып һәм хужаларча булмаган караш жирнәң башкара торган функцияләре бозылуга, табигый үзенчәлекләренәң кимүенә китерә. Жирне саклау нәкъ менә рациональ жир куллану тәмин ителгәндә генә нәтиҗәле була ала.

Хәзерге этапта Сарсак-Умга авыл җирлегендә тотрыклы социаль-иқтисади үсеш һәм аның халкының экологик яктан куркынычсыз яшәеше проблемалары җирләргә саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл җирлеге дәрәҗәсендә җирләргә саклау һәм куллану буенча җирле проблемаларны мөстәкыйль рәвештә, тулы, комплекслы һәм акыллы рәвештә чишү, хәзерге буын кешеләре өчен генә түгел, киләчәк буыннар файдасына да хәл итеп була.

Татарстан Республикасының Әгерҗе муниципаль районының Сарсак-Умга авыл җирлеге территориясендә төрлечә рөхсәт ителгән кулланылыштагы жир кишәрлекләре бар.

Авыл хужалыгына караган җирләр иң кыйммәтлеләре булып тора. Авыл җирлеге территориясендәге көтүлекләр, культура-техник яктан караганда, күбесенчә чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмче хужалыklar тарафыннан файдаланыла.

Көтүлек азыгын кулланучыларның барысын да исәпкә алганда, табигый көтүлекләр артык авырлык кичерми. Торак пунктның күпчелек көтүлекләрендә яшел үлән артыгы белән. Территориянең экологик торышы уртача яхшы, әмма

рөхсәтсез, стихияле чүплекләр тирә-як мохиткә начар тәэсир итә һәм экологик хәлне тагын да катлауландыра.

2. Муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм тормышка ашыру этаплары.

Сарсак-Умга авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенә законлылыгы һәм ачыклыгы, хисап бирүчәнлегә һәм контрольдә тотылуы, нәтижәлелегә жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау өлкәсендәге муниципаль сәясәтнең төп принциплары булып тора.

Муниципаль программаның максатлары - жирнең һәм туфракның пычрануын, кимүен, деградациясен, бозылуын, юкка чыгуын һәм жиргә, туфракка башка тискәре йогынтыны булдырмау һәм бетерү, шулай ук жирләргә рациональ файдалануны тәмин итү, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләргә үзлекләрен яхшырту өчен, уңдырышлылыгын торгызу.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалану һәм саклау нәтижәлелеген арттыру, жирләргә рациональ файдалануны һәм саклауны оештыруны тәмин итү;
- яшел үсентеләргә саклау һәм торгызу;
- жирләргә инвентаризация үткөрү.

Жирләргә инвентаризацияләү жирләргә деградациясен, пычрануын, чүпләнүен, жимерелүен, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, файдаланылмый торган, рациональ файдаланылмый торган яки максатчан билгеләнеше буенча һәм рөхсәт ителгән файдалануга туры килми торган жир кишәрлекләрен, жирләргә башка характеристикаларын ачыклау өчен үткөрелә.

Өлеге программаны гамәлгә ашыру жирдән файдалануны тәртипкә китерүгә, яңа жир кишәрлекләргә әйләнешкә кертүгә, авыл жирлегенә инвестиция жәлеп итүчәнлеген арттыруга, шуңа бәйле рәвештә икътисадның үсүенә, жирләргә нәтижәлерәк файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәмин ителәчәк:

- 1). Торак пунктларны төзекләндерү;
- 2). Жирләргә сыйфат характеристикаларын яхшырту;
- 3). Жирләргә нәтижәле файдалану.

Программаны гамәлгә ашыру вакыты: 2026-2028 еллар.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Сарсак-Умга авыл җирлеге территориясендә җирләрне саклау һәм файдалануның нәтижелелеген арттыру буенча планлаштырылган чаралар.

№	Чараның атамасы	Финансирование һәм аның (мең сумнардә)	Башкаручы	Үтәлү вакыты	Жаваплы
1.	Чокырларның өске сөзәклеген ныгыту	Оешмаларның, хосусый затларның, җирдән файдаланучыларның үз акчалары	Җирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма җитәкчеләре, шәхси затлар
2.	2. Грунтның гомумтаралган файдалы казылмалар карьерларына инвентаризация үткөрү. Күрсәтелгән карьерларны конкрет оешмаларга беркетү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.	-	Авыл җирлеге башкарма комитеты	2026-2028	Авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оешмаларның, хосусый затларның, җирдән файдаланучыларның үз акчалары	Карьердан файдаланучылар	даими	Оешма җитәкчеләре, шәхси затлар

4.	Хосусый буаларны, башка гидротехник су объектларын ачыклау һәм бу корылмаларны конкрет милекчеләргә тапшыру.	-	Авыл җирлеге башкарма комитеты	2026-2028	Авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе
5.	Жирләрдән файдалану чикләрен, линия корылмалары объектларын, юл челтәрен, чикләнгән файдаланудагы җирләрне, сыйфат күрсәткечләрен куеп, әлеге җирләрнең бердәм банкын булдыру һәм алып бару	-	Авыл җирлеге башкарма комитеты	2026-2028	Авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе
6.	Девәтернә авыл җирлеге торак пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү	Авыл җирлеге бюджеты 2026 ел - 3000 сум. 2027 ел – 3000 сум 2028 ел – 3000 сум.	Авыл җирлеге башкарма комитеты	даими	Авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе
7.	Авыл хужалыгы җирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре белән капланудан саклау һәм зарарлы организмнардан яклау чараларын үткөрү	Жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирләрнең урнашуы буенча	даими	Оешма җитәкчеләре, шәхси затлар
8.	Хужалык эшчәнлеге нәтижәсендә деградациягә, пычрануга, чүплөнүгә, башка тискәре (зарарлы) йогынтылар аркасында бозылуга дучар булган җирләрне яхшыртуны һәм торгызуны тәмин итү	Жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	даими	Оешма җитәкчеләре, шәхси затлар